SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNDSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 4 1985

Det amerikanska finansdepartementets skatteförslag

Av professor Gustaf Lindencrona

Den 27 november 1984 överlämnade den dåvarande finansministern, numera chefen för presidentens stab, Regan ett omfattande förslag till en genomgripande reform av det amerikanska federala skattesystemet till president Reagan. Förslaget är av betydande intresse för varje utvecklat industriland, där skattereglernas nuvarande utformning anses ge upphov till problem, vars lösning erfordrar mer än finjusteringar av gällande regler.

Det är statsfinansiellt neutralt, d v s målsättningen är att det varken skall öka eller minska de federala inkomsterna. Frågan hur det stora amerikanska federala budgetunderskottet skall täckas har således helt frikopplats från den skattesystemdiskussion, som förs i finansdepartementets förslag.

Förslagets uttalade målsättning framgår av dess namn ”Tax reform for fairness, simplicity, and economic growth” (Rättvisa, enkelhet och ekonomisk tillväxt). Det vilar på tre hörnpelare — sänkta skattesatser, vidgad skattebas och övergång till real beskattning.

Sänkta marginalskatter

År 1954, då Internal Revenue Code infördes, var marginalskatten i det översta

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

skiktet 91 %. Marginalskatterna för fysiska personer har senare sänkts i flera omgångar. Högsta marginalskattesats i USA är f n 50 % vid den federala beskattningen. Om ingen marginalskattesänkning sker uppnås denna skattesats 1986 vid en inkomst av $ 89 270 för ensamstående och $ 177 270 för äkta makar. Vid den genomsnittliga amerikanska familjeinkomsten (två makar) av $ 25 000 blir marginalskatten 22 %.

Finansdepartementets förslag är att de nuvarande 14 inkomstskikten skall ersättas med tre med skattesatserna 15 %, 25 % och 35 %. Högsta marginalskattesats, 35 %, uppnås vid en taxerad inkomst av $ 38 100 för ensamstående och $ 63 800 för två sambeskattade äkta makar. Vid familjeinkomsten (två makar) på $ 25 000 blir marginalskattesatsen 15 %. Den högsta marginalskattesatsen föreslås således sänkt med ca 30 %.

Progressiviteten i den amerikanska federala inkomstbeskattningen upprätthålls inte bara genom skatteskalorna utan också genom grundavdrag (zero-bracket amount), beräknat att 1986 uppgå till $ 2 510 för ensamstående och $ 3 710 för sambeskattade makar och ett avdrag för varje person, som försörjs (personal exemption) på $ 1 090 per person. Förslaget innebär en höjning av det personliga avdraget (personal exemption) till $ 2 000. Grundavdraget föreslås bli 2 800 för ensamstående och $ 3 800 för makar. Effekten blir då att ett gift par med två barn inte betalar någon skatt förrän inkomsten överstiger $ 11 800. Fattigdomsgränsen anses ligga strax under $ 10 000.

Vad företagen beträffar föreslås en enhetlig bolagsskattesats på 33 %. Bolagsskattesatsen kommer således att ligga 2 % under den högsta marginalskattesatsen för fysiska personer. Skattesatsen skall i princip gälla alla aktiebolag (corporations). För närvarande beskattas aktiebolag med mindre vinster med lägre skattesatser. Den normala skattesatsen är f n 46 %.

Lindrad dubbelbeskattning

Förslaget beträffande bolagsskattesatserna bör ses i samband med att den ekonomiska dubbelbeskattningen av aktiebolagsvinster föreslås bli reducerad till hälften. USA är ett av de länder som längst hållit fast vid det s k klassiska systemet, d v s att både bolag och aktieägare beskattas fullt. Med uttrycklig hänvisning till erfarenheterna i andra länder föreslås nu en halverad dubbelbeskattning.

Dubbelbeskattningen föreslås emellertid inte lindrad genom ett skatteavräkningssystem (l'avoir fiscal-system) som i många västeuropeiska stater utan genom ett avdragssystem. Bolagen föreslås få dra av halva sin utdelade vinst.

Lindringen av den ekonomiska dubbelbeskattningen motiveras i första hand med att den skulle göra finansiering med eget kapital mer lönsam i förhållande till finansiering med främmande kapital än för närvarande och därmed stimulera bolagen att förbättra sin soliditet. Ett annat viktigt skäl är att

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

bolagen skulle stimuleras till större utdelningar än hittills. Vinstmedlen skulle i större utsträckning ställas till kapitalmarknadens förfogande.

Dubbelbeskattningen skall enligt förslaget lindras genom att aktiebolag (corporations) medges ett avdrag på 50 % av den utdelning det betalat till sina aktieägare (dividend paid deduction). Avdraget skall emellertid bara medges i den utsträckning utdelningen till aktieägarna bestritts med vinstmedel som burit full bolagsskatt.

I syfte att säkerställa att avdrag bara medges för utdelning av fullt beskattade vinster föreslås att varje amerikanskt bolag obligatoriskt skall lägga upp ett kvalificerat utdelningskonto (qualified dividend account). Avdrag skall endast kunna medges för utdelningar som håller sig inom ramen för behållningen på detta konto vid slutet av det år utdelningarna betalats. Kontot skall årligen ökas med den del av bolagets vinst som burit den fulla bolagsskatten och minskas med det belopp på vilket utdelningsavdrag beräknats. Behållningen på kontot får aldrig bli negativ.

Kedjebeskattning av utdelningar undviks i USA när det gäller utdelningar från bolag som beskattas gemensamt (på grundval av en consolidated return) genom att den mottagna utdelningen är skattefri hos moderbolaget. I andra fall beskattas 15 % av den mottagna utdelningen. Förslaget innebär i denna del att kedjebeskattningen helt avvecklas, d v s att bolagsskatt inte skall utgå på mottagen aktieutdelning. Samordning med reglerna beträffande avdrag för lämnad aktieutdelning sker genom att aktiebolag som mottar aktieutdelning som skattepliktig intäkt tar upp den del av utdelningen det utbetalande bolaget medgivits avdrag för.

Om ett helägt dotterbolag har en behållning på $ 1 500 på sitt kvalificerade utdelningskonto och betalar en utdelning på $ 500 till sitt moderbolag erhåller dotterbolaget ett utdelningsavdrag på $ 250. Dess kvalificerade utdelningskonto minskas med $ 500. Dotterbolaget informerar moderbolaget att det erhållit ett avdrag på $ 250 som belöper på den lämnade utdelningen på $ 500. Moderbolaget upptar då de $ 500 som skattepliktig intäkt, vilket omedelbart ger rätt till ett avdrag för mottagen utdelning på $ 250 (dividend received deduction). Moderbolagets beskattningsbara inkomst ökar således med nettobeloppet $ 250. Dess kvalificerade utdelningskonto ökas emellertid med $ 500. Om någon vidareutdelning inte sker från moderbolaget beskattas således moder- och dotterbolag för hälften var av dotterbolagets utdelade vinst.

För att utländska aktieägare inte skall gynnas av den föreslagna reformen föreslås att kupongskatten skall ökas med 16,5 % (= 50 % av den föreslagna bolagsskattesatsen på 33 %). Det framhålls dock i förslaget att ingångna amerikanska avtal förhindrar att denna höjning får någon effekt i förhållande till de flesta avtalsländer.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

Vidgad skattebas

Sänkningen av skattesatserna skall enligt förslaget finansieras genom en vidgning av skattebasen. Den amerikanska inkomstbeskattningen är fylld av olika avdrag och olika former av förmånsbehandling av vissa inkomster. Förslaget innebär en veritabel masslakt på dessa skatteförmåner.

Vad beträffar beskattningen av fysiska personer är några särskilt viktiga förslag:

1. Beskattning av de flesta ''fringe benefits''. Förmåner av olika slag till anställda är f n skattefria i stor utsträckning. Viktigast är att anställda inte beskattas för av arbetsgivaren betalade försäkringar avseende exempelvis pensioner, olycksfall, sjukdom och liv. Förslaget innebär på denna punkt att sådana premier blir skattepliktiga för den anställde till den del de överstiger ett månatligt belopp av $ 70 för ensamstående eller $ 175 för en familj.

2. Slopat avdrag för delstats- och kommunalskatter. Avdraget för delstatliga och kommunala skatter har tidigare, då marginalskatterna vid den federala beskattningen kunde uppgå till 90 %, varit ett sätt att förhindra marginalskatter på mer än 100 %. Sedan de federala marginalskatterna drastiskt sänkts, har behovet av detta avdrag minskats. Enligt förslagets författare medför det f n främst en stimulans till delstatliga och kommunala utgifter.

3. Reduktion av avdraget för bidrag till ideella ändamål. I USA bestrider ideella organisationer en stor del av de kostnader, som i Västeuropa betalas med statliga medel. De enskildas givmildhet har stimulerats genom rätten att dra av bidragen vid beskattningen. Förslaget innebär nu att avdragsrätt i framtiden endast skall föreligga vid särskilt stora gåvor, d v s sådana gåvor som sammanlagt under beskattningsåret överstiger 2 % av den skattskyldiges nettoinkomst (adjusted gross income). Förslagsförfattarna uttrycker den fromma förhoppningen att gåvoviljan, åtminstone när det gäller mindre gåvor, inte är beroende av skattefaktorer.

4. Vad beträffar kostnader som delvis har karaktär av levnadskostnader och delvis karaktär av kostnader för intäktens förvärvande aviseras en avsevärt hårdare praxis för bedömningen. För en hel del kostnader föreslås avdragsrätten helt slopad, exempelvis underhållning och seminarier på kryssningsfartyg.

Förenklat deklarationsförfarande för löntagare

De föreslagna begränsningarna i avdragsrätten för ett antal kostnader av olika slag syftar inte enbart till att möjliggöra en sänkning av skattesatserna genom en vidgning av skattebasen. Ett annat syfte är att förenkla deklarationsarbetet för de skattskyldiga och därmed bespara dem ett stort antal improduktiva arbetstimmar. Det framhålls t ex som en fördel med begränsningen av avdragsrätten för gåvor till ideella ändamål att de skattskyldiga inte som f n behöver spara ett stort antal kvitton.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

Finansdepartementet anser emellertid också att de materiella lagändringar som presenterats i förslaget skall möjliggöra införandet av definitiv källskatt för löntagare med okomplicerade inkomstförhållanden. Den löntagare som inte önskade yrka på några avdrag skulle om han så önskade slippa avge deklaration. En sådan skulle istället upprättas av skattemyndigheterna med avgivna kontrolluppgifter som grund för att sedan tillställas den skattskyldige för godkännande. Enligt förslaget skulle den definitiva källskatten inledningsvis i experimentsyfte omfatta ca 15 milj skattskyldiga för att sedan successivt utvidgas. År 1990 skulle 2/3 av de skattskyldiga omfattas av ett system med definitiv källskatt.

Vidgad skattebas för bolag

Vidgningen av skattebasen blir ännu mer omfattanden för företagen än för de fysiska personerna.

De avdrag som medges i syfte att stimulera investeringsvilja avvecklas. Det gäller exempelvis det 10 %-iga avdraget från skatt (investment tax credit) som f n medges för de flesta investeringar. Det gäller också hela det system av avskrivningsregler som introducerades 1981 och som medger att tillgångar avskrivs i avsevärt snabbare takt än de förslits.

Målsättningen är nu istället att värdeminskningsavdrag skall medges i takt med den ekonomiska förslitningen av tillgångarna. Avskrivningarna sker med en fast procentsats per år, d v s vad i Sverige skulle ha kallats en planenlig metod. Dolda reserver skall i princip inte förekomma. Varje materiell tillgång hänförs till en av sju klasser beroende på dess beräknade livslängd. Alla tillgångar i samma klass avskrivs med samma procentsats.

De speciellt gynnsamma skatteregler som i USA gäller för oljebolag, försäkringsbolag och banker föreslås avskaffade.

Real beskattning

Av speciellt intresse är att förslaget innebär en praktiskt taget konsekvent övergång till real beskattning. Även termen ”real” används. Det talas t ex om ”real gains”, när det gäller vinster som beräknats med beaktande av inflationen. Tidigare har man i engelskan i stor utsträckning använt uttryck som ”inflation-adjusted” o dyl.

I förslaget argumenteras det kraftfullt för värdet av ett realt beskattningssystem. Det framhålls att en nominalistisk inkomstbeskattning ger upphov till snedvridningar under inflation. Höginkomsttagare tenderar att låna för att sedan placera de upplånade medlen i tillgångar som inte är underkastade full inkomstbeskattning. Endast lågt beskattade eller skattefria subjekt ägnar sig åt finansiellt sparande. Den föreslagna övergången till real beskattning berör beskattningen av kapitalvinster, värdeminskningsavdragen på byggnader och inventarier, varulagervärderingen och framförallt beskattningen av räntor.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

Kapitalvinster

Långa kapitalvinster beskattas i USA mer fördelaktigt än annan inkomst. Därmed avses kapitalvinster på tillgångar som innehafts mer än 6 månader. Om tillgångarna förvärvats före den 23 juni 1984 är perioden ett år. Fysiska personer skall uppta 40 % av en kapitalvinst som skattepliktig inkomst. Bolag för vilka den normala skattesatsen är 46 % åtnjuter en reducerad skattesats på 28 % för långa kapitalvinster.

I förslaget finner man att den nuvarande behandlingen av kapitalvinster medför allvarliga brister. Den har ofta motiverats med önskemålet att ta hänsyn till inflation. Det konstateras emellertid att den reala vinsten endast i undantagsfall blir riktigt beräknad på detta sätt. Vid låg inflation gynnas den skattskyldige av reglerna, vid hög inflation missgynnas han.

De nuvarande reglerna anses också snedvrida den skattskyldiges investeringsbeslut. Sådana tillgångar gynnas, där avkastningen huvudsakligen tas hem i form av värdestegring, och sådana tillgångar missgynnas, där avkastningen tas hem i form av löpande avkastning.

Ytterligare en nackdel anses vara att det skatterättsliga regelsystemet avsevärt kompliceras genom alla regler vars huvudsakliga syfte är att förhindra att de skattskyldiga omvandlar vanlig inkomst till lågt beskattade kapitalvinster.

Förslaget innebär för kapitalvinsternas del att endast den reala vinsten beskattas. Det åstadkoms genom att anskaffningsvärdet får uppräknas med den inflation som ägt rum sedan den 1 februari 1964. Inflationen mäts med konsumentprisindex och omräkningstalen fastställs av Internal Revenue Service. Indexuppräkningen omfattar alla tillgångar utom varulager och fordringar, där inflationsjusteringen sker med andra metoder. Eftersom de nya reglerna medför att endast den reala vinsten beskattas och eftersom skattesatserna föreslås sänkta generellt föreslås att kapitalvinster i framtiden skall beskattas som vanlig inkomst. De speciella förmånliga skattesatserna för kapitalvinster skulle således försvinna liksom alla de regler vars syfte f n är att skilja mellan kapitalvinster och vanlig inkomst.

I vissa avseenden behålls emellertid nu gällande regler. Viktigast är att kapitalvinster även i framtiden endast skall beskattas när vinsten realiserats. Gällande regler för uppskov med beskattningen behålls också. En villaägare som är bosatt på fastigheten kan således få uppskov med beskattningen om en ersättningsfastighet anskaffas inom två år efter avyttringen av den ursprungliga fastigheten.

Vad beträffar kapitalförluster föreslås dock vissa begränsningar i avdragsrätten. Fysiska personer skall medges avdrag för kapitalförlust från kapitalvinst. Överskjutande kapitalförlust upp till $ 3 000 få dras av från övrig inkomst. Bolag får endast dra av kapitalförlust från kapitalvinst. För både fysiska personer och bolag föreslås dock en i tiden obegränsad carry-forward.

Förluster på omsättningstillgångar i rörelse skall dock vara obegränsat av-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

dragsgilla. Lösöre som använts av fysiska personer för personligt bruk skall inte kunna ge upphov till avdragsgilla kapitalförluster.

Värdeminskningsavdrag

Ett inslag i den skattelagstiftning, ''Economic Recovery Act'', som infördes i början av president Reagans första period som president, var ett nytt avskrivningssystem, Accelerated Cost Recovery System (ACRS). Detta avskrivningssystem, som får användas för tillgångar förvärvade efter 1980, innebär att de flesta tillgångar får avskrivas avsevärt snabbare än de förslits.

ACRS försvaras i finansdepartementets förslag med att det var nödvändigt att införa nya regler som på något sätt beaktade inflationen. ACRS anses emellertid inte böra förbli ett bestående inslag i det amerikanska skattesystemet. Skälet är framförallt att det på ett alltför klumpigt och schablonartat sätt beaktar inflationens verkningar. Inkomst från vissa investeringar gynnas och inkomst från andra investeringar missgynnas i förhållande till vad som uppnåtts vid en principellt riktig inkomstberäkning. Enligt förslaget måste en principiellt riktig inkomstberäkning syfta till att beräkna den reala inkomsten från en viss investering. ACRS kritiseras också i förslaget för att det gynnar kapitalintensiva industrier och produktionsmetoder och etablerade företag med goda vinster. ACRS anses också vara komplicerat framförallt på grund av de relativt invecklade regler det nödvändiggör för beskattning av återvunna värdeminskningsavdrag vid avyttringar av nedskrivna tillgångar. Som en allvarlig brist nämns också att ACRS inte förmår att beakta förändringar i inflationstakten. Ju högre inflationstakt, ju sämre för företagen.

Förslaget innebär när det gäller värdeminskningsavdrag att anskaffningsvärdena för de olika tillgångarna, såväl byggnader som maskiner, årligen justeras för inflationen. Avskrivningarna får sedan ske på det inflationsuppräknade anskaffningsvärdet. Metoden kallas för Real Cost Recovery System (RCRS). Enligt RCRS skulle ett företags tillgångar hänföras till sju olika tillgångsklasser beroende på deras beräknade livslängd. Det görs således inte någon individuell bedömning av varaktigheten av den enskilda tillgången. Tillgångarna i varje klass avskrivs sedan med en fast procentsats. Under inflation kan således värdeminskningsavdragen komma att öka i dollar. Värdeminskningsavdragen baseras emellertid inte på anskaffningsvärdena utan på det återstående oavskrivna anskaffningsvärdet uppräknat med årets inflation. Denna metod medför att tillgångarna aldrig blir fullständigt avskrivna. För att förebygga denna effekt medges att hela det oavskrivna indexuppräknade anskaffningsvärdet får avskrivas under ett på förhand bestämt år som är olika för varje klass. Detta år är fastställt så att det är det år då 15 % återstår oavskrivet av det ursprungliga anskaffningsvärdet, uppräknat med hänsyn till inflationen. I klass 4, som omfattar bl a metallbearbetande maskiner, är värde-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

minskningsavdraget 12 %. Avskrivning av återstående oavskrivna anskaffningsvärde får ske år 17.

I förslaget nämns ett antal fördelar med det nya systemet. Särskilt framhålls att det nya systemet skall avhjälpa vad som beskrivs som de tre mest allvarliga bristerna med det nuvarande, nämligen att de verkliga skattesatserna kraftigt understiger de lagstadgade, att skattebelastningen är olika i olika näringsgrenar och att skattebelastningen är beroende av inflationstakten. Som ytterligare fördelar nämns att värdeminskningsavdragen inte behöver blir så ''framtunga'' (front-loaded) som i nuvarande system, d v s till stor del ske strax efter det att tillgångarna anskaffats. Eftersom kapitalvinster enligt förslaget skall beskattas som andra inkomster behöver man inte heller längre några särskilda regler för beskattning av återvunna värdeminskningsavdrag, vilket medför en betydande förenkling av lagstiftningen.

Varulagervärdering

I USA är såväl FIFO (först in—först ut) som LIFO (sist in—först ut) tillåtna metoder vid den skattemässiga varulagervärderingen. Vid inflation har LIFO den fördelen att kostnaden för under perioden sålda varor beräknas med utgångspunkt från de av företaget senast köpta varorna. Trots LIFO-metodens fördelar vid inflation använder sig ca 2/3 av de amerikanska företagen av FIFO-metoden.

I förslaget framhålls att LIFO-metoden inte är idealisk när det gäller att beakta inflationen. Det medför bara ett uppskov med beskattningen av en inflationsförorsakad skenvinst på varulagret, inte att skenvinsten definitivt undgår beskattning. Om hela lagret avyttras blir ju en del varor värderade till mycket gamla, i dagens situation helt inaktuella anskaffningsvärden.

Det föreslås därför att en indexerad FIFO-metod skall införas. Den görs emellertid inte obligatorisk. De företag som önskar kan istället använda LIFO eller en oindexerad FIFO-metod. För företag som räknat med deflation istället för inflation kan den senare metoden vara ekonomiskt motiverad. Enligt förslaget skall indexering ske i båda riktningarna.

Den indexerade FIFO-metoden innebär i första hand att varulagret värderas enligt FIFO. Därefter multipliceras den ingående balansen med årets inflation under förutsättning av att antalet varuenheter inte nedgått under året. Har antalet enheter i varulagret nedgått får inflationsjustering bara ske av det antal enheter som finns i det utgående lagret. Årets inflation beräknas som ökningen av konsumentprisindex under året.

Företag som väljer LIFO-metoden får således inte någon indexuppräkning.

I USA finns inte något krav att affärsbokföring och skattebokföring skall överensstämma. En indexuppräkning av varulagret vid beskattningen innebär således att ett extra avdrag medges för att förhindra beskattning av skenvinster. Det finns emellertid en regel som säger att den som väljer LIFO-metoden

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

vid beskattningen också måste göra det vid affärsbokföringen. Denna regel föreslås avskaffad.

Räntor

Det viktigaste problemet i ett realt inkomstskattesystem är behandlingen av räntor. Det amerikanska förslaget beskriver effekterna av en nominalistisk räntebeskattning vid inflation utan omsvep. Vid inflation sjunker värdet av en penningfordran. För att kompensera långivarna sätts därför räntan så högt att den inkluderar en ersättning för penningvärdets fall. Om denna del av räntan anses som skattepliktig resp avdragsgill blir både långivarens och låntagarens inkomst felaktigt bedömd. Det medför i sin tur snedvridningar av investeringsbeslut och att särskilt höginkomsttagare kan göra enorma vinster på rent skattemotiverade transaktioner. Typiskt innebär det att ta upp så stora lån som möjligt för att sedan investera de upplånade medlen i tillgångar, vars avkastning endast beskattas som kapitalvinst.

Den amerikanska inkomstbeskattningen är påfallande lik den svenska när det gäller behandlingen av räntor. Alla räntor är i princip avdragsgilla vare sig ett lån använts till investering eller privat konsumtion. På inkomstsidan gäller att räntor i princip är skattepliktiga. En del räntor är emellertid skattefria, t ex räntor på delstatliga och kommunala obligationer. Om ett lån upptagits för att förvärva sådana tillgångar är räntan inte avdragsgill.

I förslaget sägs att det är omöjligt att utforma en real inkomstbeskattning om inte räntorna behandlas realt. Förslagsställarna säger att det principiellt riktiga vore att medge avdrag för ett belopp beräknat som årets inflation multiplicerat med alla fordringar och som skattepliktig intäkt uppta ett belopp beräknat som årets inflation multiplicerat med alla skulder. Av förenklingsskäl föreslås istället en bråktalsmetod (fractional exclusion). Årets inflation mäts med konsumentprisindex. Realräntan antas vara relativt konstant, i förslaget 6 %. Varje år fastställer IRS ett särskilt bråktal med utgångspunkt från årets inflation så att bara realräntedelen av en persons räntenetto blir skattepliktigt resp avdragsgillt. Om inflationen är 4 %, blir summan av den och en realränta på 6 % totalt 10 %, vilket borde vara den nivå där de nominella räntorna genomsnittligt ligger. Bråktalet blir under de valda förutsättningarna 40 %, d v s 40 % av en skattskyldigs räntenetto skall inte upptas till beskattning.

Då president Reagan i årets valrörelse som enda vallöfte på skatteområdet utlovade att villaägarnas ränteavdrag skulle lämnas orubbade, har förslagsställarna på denna punkt avvikit från ett konsekvent realt system. Villaägare får som nämnts göra avdrag för hela den nominella räntan på ett lån som är intecknat i eller på annat sätt är hänförligt till den fastighet på vilken de är bosatta. Dessutom medges fysisk person i allmänhet ett avdrag för nominella räntor på högst $ 5 000 (2 500 för äkta makar, som särbeskattas).

Skatteberäkningen blir således enklast för bolag. Där beräknas helt enkelt

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

nettot av intäktsräntor och skuldräntor. Det reduceras sedan med det fastställda bråktalet. Resten är skattepliktigt resp avdragsgillt. Ett bolag med exempelvis $ 4 milj i intäktsräntor och $ 14 milj i kostnadsräntor har således ett negativt räntenetto på $ 10 milj. Under de här angivna förutsättningarna skall detta räntenetto reduceras med 40 %, d v s 4 milj. Återstoden, d v s $ 6 milj, är således avdragsgill.

En fysisk person som är villaägare tar inte med den till villan hörande räntekostnaden vid beräkningen av räntenettot. När räntenettot framräknats skall ett eventuellt negativt belopp först reduceras med $ 5 000 innan den icke avdragsgilla delen av räntenettot beräknas med bråktalsmetoden. Om det negativa räntenettot är $ 15 000 återstår således efter reducering ett negativt räntenetto på $ 10 000. Med de här använda förutsättningarna blir då den icke avdragsgilla delen av detta räntenetto 40 % av $ 10 000 = $ 4 000. För $ 5 000 medges liksom för den till villan hänförliga räntan fullt avdrag.

Förslagsställarna är fullt medvetna om de problem som särbehandlingen av villaräntorna medför. Man aviserar strikta regler för att förhindra att lån som upptas mot inteckningssäkerhet i villafastigheter för andra ändamål än fastigheten behandlas som villalån.

Den speciella regeln för villaägare gäller således endast den villa på vilken den skattskyldige är bosatt. Den omfattar inte fritidshus eller hus som hyrs ut.

Den reala inkomstberäkningen för räntor föreslås inte träda i kraft förrän den 1 januari 1988. Dröjsmålet motiveras med behovet av att mildra övergången för existerande lån. Några andra övergångsregler föreslås inte. Förslaget omfattar både gamla och nya lån.

Jämförelse med svenska förhållanden

Det amerikanska finansdepartementets förslag bygger på departementets och skatteadministrationens samlade erfarenhet och på den amerikanska skattevetenskapliga debatten. Det är därför intressant att konstatera att det föreligger betydande likheter mellan det amerikanska förslaget och förslag som framlagts av svenska utredningar.

Först kan då konstateras att den grundläggande tanken — marginalskattesänkningar i kombination med minskning av möjligheterna till avdrag — i Sverige redan beträtts genom 1982 års skatteomläggning. Den svenska reformpolitiken på detta område verkar dock oändligt försiktig jämfört med de amerikanska förslagen. Eftersom USA redan slagit in på marginalskattesänkningarnas väg innebär det nu framlagda förslaget att man på ett djärvt sätt fullföljer denna reformlinje.

I det amerikanska förslaget finns inslag som varit föremål för utredning i Sverige och som inte föranlett lagstiftning. Läsningen av det amerikanska finansdepartementets förslag ger onekligen den svenska läsaren ett starkt in-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58

tryck av att det inte finns några internationellt diskuterade skattepolitiska reformförslag, som inte genomförts eller åtminstone varit föremål för utredning i Sverige. Det gäller såväl de alternativ som avvisas som mervärdeskatt och utgiftsskatt som de som föreslås som real beskattning.

Som ansvarig för den svenska realbeskattningsutredningen (Real beskattning, SOU 1982:1—3) är det naturligtvis med speciellt intresse jag konstaterar den slående överensstämmelsen såväl när det gäller motiven för real beskattning som de stora dragen i utformningen av en real inkomstbeskattning mellan det amerikanska förslaget och det svenska, även om det föreligger skillnader i detaljer. Två skillnader förefaller emellertid betydelsefulla. Realbeskattningsutredningen var enligt sina direktiv förhindrad att diskutera skattesatsernas höjd. De sammanlagda effekterna av förslagen medförde mycket betydande besparingar för statskassan, i storleksordningen 13 miljarder kr i 1982 års penningsvärde. Det amerikanska förslaget innebär däremot en helhetssyn på inkomstbeskattningen inom ramen för målsättningen att det skall vara statsfinansiellt neutralt. I det amerikanska finansdepartementets förslag används de besparingar som görs genom avdragsbegränsningar till marginalskattesänkningar.

Den andra betydelsefulla skillnaden är undantaget för villaägarnas ränteavdrag i det amerikanska förslaget. Det görs knappast någon hemlighet av att det undantaget är politiskt betingat. Det medför emellertid den intressanta konsekvensen att man inte haft anledning att intressera sig för regler av annat slag för att underlätta för villaägarna. Realbeskattningsutredningen ägnade ett betydande utrymme åt reallånen. Reallån utgjorde enligt realbeskattningsutredningen en värdefull kreditform. Om real beskattning konsekvent införs blir den helt nödvändig för många villaägare med tanke på de likviditetsproblem en kombination av real beskattning och nominella lån medför. Realbeskattningsutredningen ansåg sig därför tvungen att genom olika regler trygga en rätt för villaägarna att få reallån. I det amerikanska förslaget har man inte ansett sig behöva tänka på kredit- och fastighetsmarknaden mer än att man föreslagit att räntebeskattningsreglerna inte skall träda i kraft förrän den 1 januari 1988.

Den amerikanska politiska beslutsprocessen är lång och mödosam. En genomgripande skattereform berör praktiskt taget alla organiserade intressegrupper. Förslaget kommer därför att utlösa en hektisk aktivitet i Washington. När detta skrivs har presidenten ännu inte tagit ställning till förslaget. Hur det än må gå med förslaget i framtiden är dess framläggande emellertid en imponerande prestation som på ett intellektuellt sammanhängande sätt visar på en möjlig väg att lösa de mest centrala problemen inom inkomstbeskattningen.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:58